

Tvirtinu

Gen. leit. Kubiliūnas

Vyr. Štabo Viršininkas

28-XII-1929 m.

LAIKINOJI INSTRUKCIJA

**Kariniu Telefono-Tele-
grafo tinklu naudotis ir
jį prižiūrėti.**

Karo Technikos Štabo leidinys.

Kaunas, 1930 Vytauto Didžiojo metal.

358.436
Lq 129

Tvirtinu
Gen. leit. Kubiliūnas
Vyr. Štabo Viršininkas
28-XII-1929 m.

LKA biblioteka

099 00083659 7

LAIKINOJI INSTRUKCIJA

Karinių Telefono-Tele- grafo tinklu naudotis ir jį prižiūrėti.

Karo Technikos Štabo leidinys.

Kaunas, 1930 Vytauto Didžiojo metai.

550.91 R1

Telefonų statymas ir išlaikymas.

1. Šioms įstaigoms, kaip neturinčioms savo etatuose ryšiui tvarkyti telefonistų, stato telefono aparatus, atlieka jų įrengimą ir technišką priežiūrą ryšių batalionas, būtent:

- 1) krašto apsaugos ministerijai ir vyr. štabui,
- 2) kariuomenės teismui ir prokuratūrai,
- 3) tiekimų valdybai,
- 4) kariuomenės intendantūrai,
- 5) karo technikos tiekimo skyriui,
- 6) artilerijos tiekimo skyriui,
- 7) karo sanitarijos valdybai,
- 8) karo ligoninei,
- 9) karo veterinarijos valdybai,
- 10) karo technikos viršininkui,
- 11) artilerijos viršininkui,
- 12) kavalerijos viršininkui,
- 13) a. k. D. L. k. Vytauto kursams,
- 14) karo mokyklai,
- 15) Kauno miesto komendantūrai,
- 16) karo butų skyriui,
- 17) Kauno radio stočiai,
- 18) karo kalėjimui,
- 19) karo muziejui,
- 20) šaulių sąjungos štabui.

II. Kariuomenės dalių ryšių viršininkai, statydami dalyse bei įstaigose savo telefono aparatus, išrašo 2 egzempl. kvitą ir duoda jį pasirašyti asmeniui, kuris naudosis telefono aparatu ir kitu telefonų tinklo turtu. Vienas kvito egzempliorius paliekamas pasirašusiam asmeniui, o antras laikomas pas ryšių viršininką. Gražinant telefono aparatą ryšių viršininkui, gražinamas drauge ir kvitas, kuriame ryšių viršininkas pažymi aparato stovį. Aparato perdavimas kitam asmeniui vykdomas tokia pat tvarka.

III. Sugedus telefono aparatui, abonentas tuojau praneša budėjančiam centrinės registratoriui ar telefonistui. Pačiam abonentui taisinėti bei ardyti aparatą griežtai draudžiama.

IV. Už atskirų aparato dalių sugadinimą bei pametimą atsako asmuo, pasirašęs jo priėmimo kvite.

V. Dalių ryšių viršininkams, tikrinant telefono aparatų veikimą ar darant mažą jų remontą, draudžiama:

- a) ardyti ar keisti aparato vidaus schemą,
- b) liesti skambučio, indukcinės špulės ir ind. inkaro apvajas ir magnetus.

VI. Radio aparatus jungti prie telefono linijų draudžiama.

VII. Telefono aparatas turi būti laikomas sausoje vietoje.

Kariško telefonų tinklo naudojimas.

1) Vyriausiojo štabo ir Šančių kariškos centrinių abonentai šaukiami tik prisilaikant nustatytos jų numeracijos. Draudžiama reikalauti iš sakytų centrinių telefonistų šaukti jų abonentus pavardėmis, užimama vieta arba įstaigos pavadinimu.

2) Jei abonto numeris nėra žinomas, reikia prašyti registraciją, kuri jį suieškos ir praneš.

3) Visų kitų kariškų centrinių abonentai šaukiami užimama vieta, įstaigos pavadinimu arba pavarde.

4) Pavyzdžiui abonentas A nori iššaukti abonentą B:

a) Surasti abonentų sąrašė į kokią centrinę yra įjungtas abonentas B.

b) Surasti centrinių schemoj minimą centrinę ir per kokias tarpines centrines ją galima iššaukti.

c) Trumpai pasukti induktoriaus rankeną ir pridėjus mikrotelefono ragelį prie ausies klausyti.

d) Išgirdus „centrinė P (pav., „Šančių kariška“, ar „Aviacija“, ar „2 pėst. pulkas“) klauso“, prašyti abonentą „B“ taip: „Prašau B, pav. 37, ar 103, ar 141 . . . (jeigu „B“ įjungtas į centrinę, kur abonentai pavadinti skaitmenimis) arba: „prašau pulko vado kabinetą“, ar 3 bataliono raš-

tinę, ar majoro B butą (jeigu „B“ įjungtas į centrinę, kur abonentai pavadinti įstaigos pavadinimu, ar užimama viršinininko vieta, ar pavarde).

e) Baigus kalbėti, padėti mikrotelefono ragelį ant šakučių ir **duoti baigos signalą** (du kart trumpai pasukti induktorius rankeną).

5) Abonentas „B“ girdi telefono skambutį:

a) pridėjus prie ausies mikrotelefono ragelį atsiliepti: „B klauso“.

b) baigus kalbėti, **duoti baigos signalą**.

6) Norint iššaukti užmiesty esantį abonentą:

a) iššaukus centrinę, prašyti registraciją;

b) registratoriui pranešti savo laipsnį, pavardę, vardą ir dalį, abonto su kuriuo nori kalbėti pavadinimą ir tarnybos ar savo asmeniniais reikalais kalbės;

c) registratoriui pranešus, kad prašomas abonentas šaukiamas, nenuieiti nuo telefono kol praneš, kad jau galima kalbėti;

d) telefonistas, gavęs reikalavimą iššaukti užmiesto (tolimą) karišką abonentą, jei turi mažai darbo, praneša: „iššauksiu“ ir patsai šaukia; jei jam trūksta laiko, sujungia su registratorium ir šis jau iššaukia; jei registratorius užimtas, prašytojas šaukia pats.

7) Jei buvo prašyta prie telefono ką nors pakviesti, nieko nelaukiant kviesti; jei kviečiamo asmens nėra arba jis prie telefono negali tuojau prieiti, tai atsilieptis turi apie tai prašytojui pranešti.

8) Jei prašomas abonentas neatsiliepia, telefonistas atsako: „B neatsako“, jei užimtas, praneša — „užimtas“.

9) Užbaigus pasikalbėjimą ir norint tuojau kalbėti su kitu abonentu, reikia **padaryti vienos minutos pertrauką**.

10) Jei su vienu iš dviejų A ir B tarp savęs besikalbančių viršininkų norį kalbėti ypatingais, skubiais ir svarbiais reikalais trečias, tai šis pastarasis gali reikalauti išjungti besikalbančius ir jį sujungti su „A“, arba su „B“. Reikalauja jis taip: „Kalba toks viršininkas (laipsnis, pavardė ir užimama vieta); prašau išjungti besikalbančius ir sujungti mane su A (pav.). Telefonistas, gavęs tokį reikalavimą, įsijungia į besikalbančių grandinę, praneša kalbantiems kas reikalauja išjungti, išjungia ir daro naują sujungimą.

11) Laikyti mikrotelefono ragelį, nuimtą nuo aparato šakutės, kad išvengtų greito elementų nusilpimo, draudžiama.

12) Geresnis girdėjimas pareina nuo linijos ir aparatų sveikumo ir nuo elementų stiprumo; taigi nuolatinis induktoriaus rankenos sukimas (skambinimas) girdėjimą nepagerina, o tik duoda centrinėms ženklą, kad pasikalbėjimas baigtas ir kad centrinė jau gali išjungti; kad netrukdyti telefonistų darbo, to reikia vengti.

13) Kalbėti apie reikalą trumpai ir aiškiai.

14) Abonentams draudžiama kištis į eksploatacijos tarnybą arba su telefonistais kalbėtis bei ginčytis.

15) Bet kokie telefonų eksploataciją liečią skundai paduodami centrinės prižiūrėtojai arba kar. centrinų viršininkui.

Kariškų centrinių prižiūrėtojų pareigos.

1) Centrinių prižiūrėtojais skiriami ryšių specialybės puskarininkiai. Trūkstant puskarininkių, jų pareigas gali laikinai eiti ir geriau prasilavinę grandiniai, o mažesnėse kaip pulkas dalyse, net ir eiliniai.

2) Centrinės prižiūrėtojo priklauso visas centrinės personalas: telefonistai, linijų prižiūrėtojai, registраторiai ir telegrafistai.

3) Centrinės prižiūrėtojas žiūri, kad centrinės personalas gerai eitų savo pareigas, negadintų techniško turto. Jis sustato ir iškabina centrinės personalo būdėjimo tvarkaraštį.

4) Prižiūri visą esantį jo žinioje valdžios turtą ir atsako už jo laikymą.

5) Rūpinasi, kad centrinėje pakankamai būtų įrankių, medžiagos ir atsarginių dalių mažam linijų ir aparatų sugedimui pašalinti.

6) Atsitikus sugedimams, turi imtis priemonių greičiau juos pašalinti, ir pirmoj eilėj sutvarko svarbesnes linijas.

7) Kasryt nuo 6 — 8 val. tikrina visas telefono linijas.

8) Gavęs budėjančio telefonisto pranešimą apie telefonų tinklo sugedimą, išaiškina sugedimo vietą ir siunčia linijų prižiūrėtojus tam sugedimui pašalinti; centrinėje sugedimus pašalina pats.

9) Atlieka aparatų ir prietaisų reguliavimą ir smulkų remontą, pamaino sugedusius telefono aparatus

atsarginiais. Stambesniam sugedimui atsitikus, aparatus ar prietaisus, prisilaikydamas nustatytos tvarkos, siunčia sutaisyti.

10) Kasdien apžiūri veikiančius centrinės telefono ir telegrafo aparatus, matavimo prietaisus ir vidujinį įrengimą, kreipiant daugiau dėmesio į komutatorių kontaktų švarumą ir elementų veikimą. Perkūnijai praėjus, būtinai apžiūri perkūnsargius ir saugiklius.

11) Turi saugoti, kad visi įeinantieji į centrinę laidai būtų pilnoje tvarkoje.

12) Turi gerai žinoti numeraciją visų įeinančių į centrinę laidų ir kokiomis magistralėmis jie išsišakoja.

13) Visus linijų ir vidujinio įrengimo sugedimus registruoja tam tikroj „Gedimų knygoj“, pažymint sugedimo ir sutaisymo laiką.

14) Veda centrinės abonentų žinias sulig nustatyta forma.

15) Apie visus sugedimus arba kokius nors nesusipratimus tarp abonentų ir telefonistų praneša savo tiesioginiam viršininkui.

16) Kasdien apie 7 val. centrinės laikrodį tikrina su vyr. štabo centrinės laikrodžiu.

17) Žiūri, kad į centrinę nevaikščių civiliai ir šiaip pašaliniai asmenys.

18) Daboja, kad kariški užmiesčio laidai nebūtų naudojami civilių asmenų ir duoda budėjantiems telefonistams reikalingus šiuo reikalu nurodymus.

19) Žiūri, kad centrinėje būtų palaikoma švara ir tvarka ir sulig galimybe vienoda temperatūra.

20) Išeidamas iš centrinės palieka savo vietoj vieną geriau prityrusių linijų prižiūrėtojų.

Kariškų centrinių telefonistų pareigos.

1) Centrinės telefonistai priklauso centrinės prižiūrėtojo ir be jo žinios neturi niekur pasišalinti.

2) Telefonistų skiriama 3 pamainos.

3) Telefonistai turi mokėti greitai rasti savo abonentų lizdus ir atlikti reikalaujamus sujungimus.

4) Per visą budėjimo laiką turi būti prie komutatoriaus ir atidžiai sekti iššaukimo dangtelius.

5) Turi gerai žinoti komutatorių ir mokėti su juo elgtis.

6) Jokių telefonogramų neperduoda ir nepriima.

7) Negali leisti be įsakymo savo tiesioginio viršininko bet kokio pasikalbėjimo tiesioginai iš komutatoriaus.

8) Apie linijų arba komutatoriaus sugedimą praneša centrinės prižiūrėtojai.

9) Išgirdęs šaukimo signalą telefonistas atsiliepia: „Šančių kariška (arba vyr. štabas) klauso“ ir, gavęs sujungimo reikalavimą, atsako: „Šaukiu“; **sujungia tik tada, kai kita centrinė arba prašomas abonentas atsiliepia.** Jei prašomas abonentas neatsiliepia, sako: „B neatsako“. Jei reikalaujamas laidas užimtas, atsako: „Užimta“.

10) Telefonistas, abonentui „C“ reikalaujant išjungti du besikalbančius (A ir B) abonentus ir sujungti jį su „A“, ar su „B“, įsijungia į besikalbančių A ir B

grandinę, praneša jiems, kas reikalauja išjungti, išjungia, atlieka reikalaujamą sujungimą ir užrašo knygon reikalavusio laipsnį, pavardę, užimamą vietą ir išjungimo datą ir valandą.

11) Jei abonentas vietinio pasikalbėjimo metu skubiai reikalaujamas iš užmiesčio, tai telefonistas turi pertraukti vietinę kalbą, pranešęs apie tai pirmiau kalbantiems.

Pastaba. Šis § neličia Resp. Prezidento, ministerių, vyr. štabo viršininko, apygardos viršininkų ir karo technikos viršininko pasikalbėjimų. Juos (išskyrus Resp. Prezidentą) galima pertraukti tik 10 § numatoma tvarka.

12) Kai pasikalbėjimas tolimas ir reikalaujamą abonentą galima pasiekti tik per keletą tarpinių centrinių, tai telefonistas, jei turi nedaug darbo praneša: „Šaukiu“. Jei trūksta laiko, sujungia su registratorium arba tarnybiniu telefonu, sakydamas: „Duodu registraciją“ arba „Duodu tarnybinių“, kuris prašomą abonentą iššaukia. Jei tarnybinis telefonas užimtas, tai centrinės telefonistas iššaukia ir sujungia tik su pirma tarpine centrine, sakydamas: „Duodu P (pav.) centrinę“; iš šios abonentas reikalauja sujungimo su kita tarpine centrine ir t. t., kol pasieks abonentą.

13) Jei abonentas negali susikalbėti dėl blogo girdėjimo, telefonistas kalbantiems reikalaujant turi tarpinėnkauti, t. y. perduoti kalbą ir tokiu būdu duoti jiems galimybę susikalbėti.

14) Telefonistams draudžiama kalbėtis, išskiriant tarnybinius pasikalbėjimus ir linijų tikrinimą, su abo-

mentais bei centriniemis, davinėti kokias nors žinias (išskiriant laikrodžio patikrinimą) ir atsakinėti j visokius klausimus. Visais atvejais jis sujungia su tarnybiniu centrines telefonu, arba su registratorium.

15) Jei pasikalbėjimai tęsiasi gana ilgą laiką, tai telefonistas prisijungia ir klauso, ar dar kalbama. Jei nekalbama, tai 2 kart užklausia: „Šančių kariška (arba „vyr. štabas“) ar kalbama“ ir, jei negauna jokio atsakymo, išjungia, sakydamas: „Išjungiu“. Tą pat daro, pastebėjęs baigos signalą.

16) Jei per 3 min. negalima iššaukti reikalaujamos stoties, tai telefonistas praneša apie tai centrines prižiūrėtojui.

17) Telefonistas neturi teisės be įsakymo savo tiesioginio viršininko pertraukti telefonogramų perdavimą.

18) Telefonistas sujungimus atlieka prisilaikydamas šaukimo signalų gavimo eilės.

19) Jei reikalaujama centrinė arba abonentas užimti, bet juos galima pasiekti kitu keliu, tai telefonistas praneša apie tai prašytojui ir atlieka reikalingą sujungimą.

Kariškų centrinių registratorių pareigos.

1) Registratoriais skiriami daugiau prasilavinę eiliniai arba grandiniai, o vyr. štabo ir Šančių kariškoj centrinėse gali būti ir jaun. puskarininkiai. Registratoriai eina ir budėtojo prie tarnybinio centrinės telefono pareigas (išskyrant vyr. štabo centrinę, kur yra atskiras prie tarnybinio telefono budėtojas — telegrafistas.

2) Registratoriai esti centrinėje ir negali niekur pasišalinti be centrinės prižiūrėtojo leidimo.

3) Norint abonentui kalbėti su užmiesčiu, užrašo registracijos knygoj:

- a) abonto laipsnj, pavardę ir dalj,
- b) iš kur kalbama,
- c) su kuo norima kalbėti ir prašo miesto telefonų stoties užregistruoti.

4) Gavęs iš miesto centrinės pranešimą, kad prašytas abonentas jau šaukiamas, praneša apie tai įsiregistravusiam.

5) Pasibaigus pasikalbėjimui, tikrina su miesto registracija kalbėjimo laiką ir tatai pažymi registracijos knygoj.

6) Turi sekti, kad užrašai registracijos knygoj būtų teisingi ir kad kalbėjusių pavardės ir antrašai joje nebūtų iškraipyti.

7) Per parą padarytus knygoj įregistravimus tvirtina savo parašu. Kito mėnesio pradžioj registracijos knygos užrašai tvirtinami kuopos vado ir pristatomi technikos dalies viršininkui (kur jo nėra — ūkio dalies viršininkui).

8) Abonentui prašant surasti kito abonento numerį, neatidėliojant turi tai padaryti ir prašytojui pranešti.

Kariškų centrinių linijų prižiūrėtojams.

1) Linijų prižiūrėtojais skiriami prityrę linijų darbe eiliniai ar grandiniai. Jie gali eiti dar ir kitas pareigas. Vyr. štabo ir šančių kariškos linijų prižiūrėtojai kitų pareigų neina; be to, šių centrinių linijų prižiūrėtojais gali būti skiriami ir jaun. puskarininkiai.

2) Linijų prižiūrėtojai priklauso centrinės prižiūrėtojo ir be jo žinios neturi niekur pasišalinti.

3) Linijų prižiūrėtojai turi žinoti visus savo ruožo abonentus ir įeinančius į centrinę telefono linijų Nr. Nr., taip pat kokiomis magistralėmis jie išsišakoja.

4) Visus įvedimo darbus atlieka tik su centrinės prižiūrėtojo žinia.

5) Padeda centrinės prižiūrėtojui patikrinti linijas.

6) Centrinės prižiūrėtojui paliepus vyksta apžiūrėti savo ruožo linijų.

7) Žiūri, kad ant laidų nekabėtų virvių, vielos, šakų, skudurų ir t. t. Pakeičia sudaužytus izoliatorius.

8) Pastebėjęs sugedimus, stengiasi kuo greičiausia juos pašalinti.

9) Praneša centrinės prižiūrėtojui, kurioj vietoj buvo pastebėti ir pašalinti sugedimai.

Kariškų centrinių telegrafistų pareigos.

1) Telegrafistai skiriami į vyr. štabo, Šančių kariškos ir apygardų centrinės. Šių centrinių telegrafistai eina budėtojų prie tarnybinio centrinės telefono ir registratoriaus pareigas, išskiriant vyr. štabo centrinę, kur turi būti atskiras registratorius.

2) Telegrafistai priklauso centrinės prižiūrėtojo.

3) Jų skiriamos 3 pamainos.

4) Priimant budėjimą pasirašo tam tikroj knygoj, tikrina aparato veikimą ir užrašo į knygą visus pastebėtus trūkumus.

5) Telegrafistai niekur nepasišalina iš centrinės be centrinės prižiūrėtojo leidimo.

6) Priima perdavimui telefonogramas ir telegramas; jas priimdamas pasirašo išnešiojimo knygoj arba ant vokų.

7) Priimtas telegramas arba telefonogramas, užrašo į tam tikrą blanką, tvirtina savo parašu, registruoja knygoj ir perduoda pasiuntiniui įteikti adresatams.

8) Perduodamas budėjimą kitam telegrafistui kartu perduoda ir visas neperduotas telegramas ir telefonogramas.

9) Stengiasi, kad gautos telegramos bei telefonogramos būtų laiku įteiktos adresatams.

10) Jei telegrama bei telefonograma perduodama per miesto centrinės komutatorių ir užmiesčio laidais, jis rašo asmeninę sąskaitą telefonogramą pasirašusiam viršininkui ir perduoda ją registratoriui.

11) Kai, sugedus linijai negalima telegramų bei telefonogramų perduoti, telegrafistas praneša tai centrinės prižiūrėtojai. Jei telegramos bei telefonogramos terminuotos, stengiasi kitoms priemonėms jas perduoti adresatui.

12) Turi gerai žinoti telegrafo ir telefono korespondencijos taisykles.

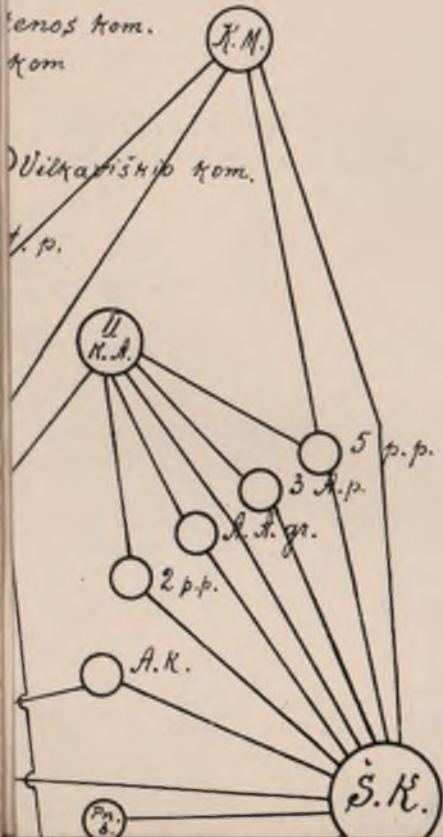
SCHEMA

———— Vietinis tinklas

----- Užmiescio " "

Juoda spalva - K. A. Min. laidai.

Raudona " - Sus. Min. laidai.

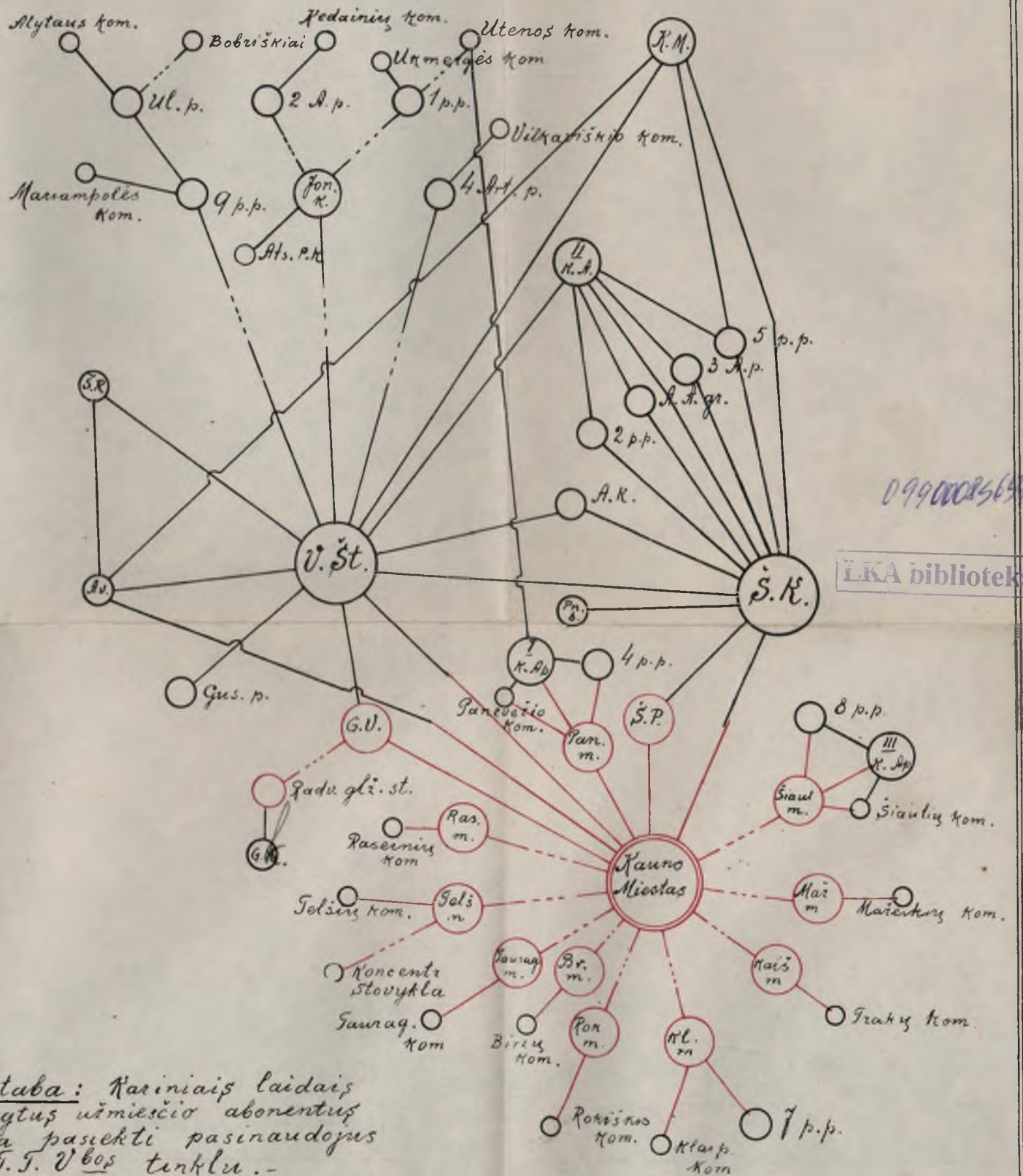
09900085697 7

LKA biblioteka

CENTRINIŲ TELEFONO STOCIŲ SCHEMA

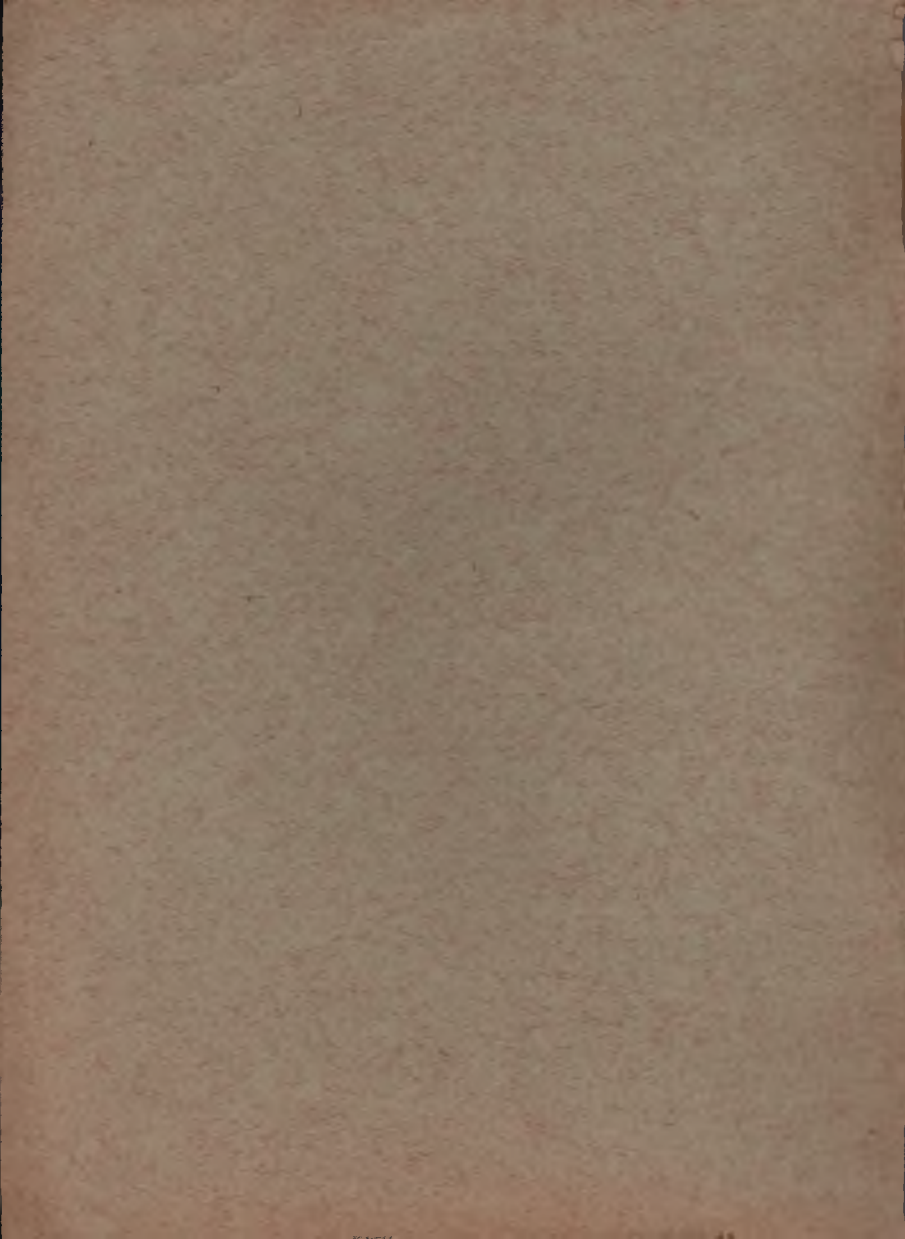
LEGENDA

- U. Št. — Vyriausiasis Štabas
- Š. K. — Šančių kariška
- I. K. Ap. — I Karo Apygarda
- II K. Ap. — II " "
- III K. Ap. — III " "
- K. M. — Karo Mokykla
- Jon. K. — Jonavos kariška
- G. V. — Geležinkelių Valdvyba
- Š. P. — Šančių paštas
- Šiaul. m. — Šiaulių miestas
- Ras. m. — Raseinių " "
- Telš. m. — Telšių " "
- Taurag. m. — Tauragės " "
- Br. m. — Birių " "
- Rok. m. — Rokiškio " "
- Kl. m. — Klaipėdos " "
- Kaiš. m. — Kaišėdorių " "
- Panev. m. — Panevėžio " "
- Mai. m. — Mažeikių " "
- Ul. p. — Ulonų pulkas
- 2 A. p. — 2 Artit. pulkas
- 1 p. p. — 1 pėst. pulkas
- 9 p. p. — 9 pėst. pulkas
- 4 Art. p. — 4 Artit. pulkas
- Š. R. — Šarvuotųjų Rinktinė
- Av. — Aviacija
- Gus. p. — Gusarų pulkas
- G. K. — Geležinkelių Kuopa
- A. K. — Auto Kuopa
- 2 p. p. — 2 pėst. pulkas
- A. A. gr. — Atskira Art. grupė
- 3 A. p. — 3 Artit. pulkas
- 4 p. p. — 4 pėst. pulkas
- 5 p. p. — 5 " "
- 7 p. p. — 7 " "
- 8 p. p. — 8 " "
- Radviliškio glė. stoties.

Maž. m. — Mažeikių " "
 Ul. p. — Ulonų pulkas
 2 A. p. — 2 Artit. pulkas
 1 p. p. — 1 pėst. pulkas
 9 p. p. — 9 pėst. pulkas
 4 Art. p. — 4 Artit. pulkas
 Š. R. — Šarvuotųjų Rinktinė
 Av. — Aviacija
 Gus. p. — Gūsarų pulkas
 G. K. — Geležinkelių kuopa
 A. K. — Auto kuopa
 2 p. p. — 2 pėst. pulkas
 A. A. gr. — Atskira Art. grupė
 3 A. p. — 3 Artit. pulkas
 4 p. p. — 4 pėst. pulkas
 5 p. p. — 5 " "
 7 p. p. — 7 " "
 8 p. p. — 8 " "
 Radviliškio glė. stotis.

713015 713015

358.236

La 129

„SPINDULIO“ B-VĚS SPAUSTUVÉ